

20180641141

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

УКАЗ ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА МЕЃУНАРОДНА И ПРИВРЕМЕНА ЗАШТИТА (*)

Се прогласува Законот за меѓународна и привремена заштита (*), што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 4 април 2018 година.

Бр. 08-2436/1
4 април 2018 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
д-р **Горге Иванов**, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
м-р **Талат Џафери**, с.р.

ЗАКОН ЗА МЕЃУНАРОДНА И ПРИВРЕМЕНА ЗАШТИТА (*)

ГЛАВА I

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на законот

Член 1

(1) Со овој закон се уредуваат условите и постапката за добивање на право на меѓународна заштита (во натамошниот текст: право на азил), како и престанок, укинување и поништување на право на азил на странец или лице без државјанство (во натамошниот текст: странец), како и правата и должностите на барателите на право на азил и лицата на кои им е признаено право на азил во Република Македонија.

(*) Со овој закон се врши усогласување со европските директиви во областа на азилот односно меѓународната заштита и тоа: 1.ДИРЕКТИВА 2011/95/ЕУ НА ЕВРОПСКИОТ ПАРЛАМЕНТ И СОВЕТОТ од 13 декември 2011 година за стандарди кои треба да ги исполнат лицата кои се државјани на трети земји или се лица без државјанство за да се квалификуваат како корисници на меѓународна заштита, за еднаков статус за бегалци или за лица со право на супсидијарна заштита и за содржината на дадената заштита CELEX број 32011L0095; 2. ДИРЕКТИВА 2013/32/ЕУ НА ЕВРОПСКИОТ ПАРЛАМЕНТ И НА СОВЕТОТ од 26 јуни 2013 година за заедничка постапка при доделување и повлекување на меѓународната заштита CELEX број 32013L0032 ; 3.ДИРЕКТИВА 2013/33/ЕУ НА ЕВРОПСКИОТ ПАРЛАМЕНТ И НА СОВЕТОТ од 26 јуни 2013 година за утврдување на стандарди за прием на баратели на меѓународна заштита CELEX број 32013L0033 и 4.ДИРЕКТИВА НА СОВЕТОТ 2001/55 НА ЕВРОПСКИОТ ПАРЛАМЕНТ И НА СОВЕТОТ од 20 јули 2001 за минимум стандарди за давање на привремена заштита во случај на масовен прилив на раселени лица кои не се во можност да се вратат во нивната земја и воспоставување рамнотежа меѓу активностите на земјите членки при прием на раселени лица, како и при поднесувањето на последиците од таквите активности CELEX број 32001L0055

(2) Со овој закон се уредуваат и условите според кои Република Македонија може да даде привремена заштита, како и правата и должностите на лицата под привремена заштита.

Значење на одделни изрази

Член 2

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. **„Меѓународна заштита“** е статус на бегалец или статус на лице под супсидијарна заштита.

2. **„Женевска конвенција“** е Конвенција за статусот на бегалците од 1951 година и Протоколот за статусот на бегалците од 1967 година.

3. **„Привремена заштита“** е заштита доделена во посебна постапка во случај на масовен прилив или непосредна опасност од масовен прилив на раселени лица од трети земји, кои не можат да се вратат во нивната земја на потекло, особено ако постои ризик постапката за признавање право на азил да не може да се спроведе поради масовниот прилив, а во интерес на раселените лица и други лица кои бараат меѓународна заштита.

4. **„Масовен прилив“** или „непосредна опасност од масовен прилив“ е непосредно пристигнување на голем број на раселени лица кои доаѓаат од конкретни земји или географски подрачја без оглед дали нивното доаѓање е спонтано или помогнато.

5. **„Странец“** е лице кое не е државјанин на Република Македонија, како и лице без државјанство, односно лице кое ни една држава по сила на својот закон не го смета за свој државјанин.

6. **„Статус на бегалец“** е признавање на странец дека е бегалец.

7. **„Лице под супсидијарна заштита“** е странец кој ги исполнува условите за признавање на статус на лице под супсидијарна заштита во смисла на членот 9 од овој закон.

8. **„Статус на лице под супсидијарна заштита“** е признавање на странец како лице под супсидијарна заштита.

9. **„Членови на семејство“** се брачен другар, доколку бракот бил склучен пред доаѓањето во Република Македонија, вонбрачен другар, малолетни деца кои не се во брак, родители на малолетни лица доколку малолетните деца се стекнале со право на азил или друго полнолетно лице согласно со закон.

10. **„Малолетно лице“** е странец кој не наполнил 18 години.

11. **„Малолетно лице без придружба“** е странец кој не навршил 18 години, а пристига на територијата на Република Македонија без придружба на родител или старател, останал без таква придружба откако влегол на територијата на Република Македонија, или за кое не постои ефективна грижа.

12. **„Земја на потекло“** е земја чие државјанство го има странецот или за лица без државјанство, земја на вообичаен претходен престој.

Право на азил

Член 3

Правото на азил се дава под услови и постапка предвидени со овој закон, на следниве категории лица:

- лице со статус на бегалец (бегалец согласно со Женевската Конвенција) и
- лице под супсидијарна заштита согласно со одредбите од овој закон.

Барател на право на азил

Член 4

(1) Барател на право на азил е странец кој бара меѓународна заштита од Република Македонија, кој искажал намера или поднел барање за признавање на право на азил, за кое не е донесена конечна одлука во постапката за признавање право на азил.

(2) Барање за признавање право на азил од ставот (1) на овој член е барање поднесено од странец, кое може да се разбере како барање за меѓународна заштита.

Лице со статус на бегалец

Член 5

Лице со статус на бегалец е странец за кој по испитување на неговото барање му се признава статус на бегалец и за кое е утврдено дека ги исполнува условите определени со Женевската конвенција, односно лице кое поради оправдан страв дека ќе биде прогонето заради својата раса, вера, националност, припадност на одредена социјална група или поради своето политичко уверување, е надвор од државата чиј државјанин е и не може, или поради таков страв, не сака да биде под заштита на таа држава или кое доколку е без државјанство е надвор од државата во која имало вообичаено место на престој, не може или поради таков страв не сака да се врати во неа.

Дела на прогонување

Член 6

(1) Делата на прогонување во смисла на членот 1 А од Женевската конвенција мора да:

- бидат доволно тешки по својата природа или повторување за да претставуваат сериозна повреда на основните човекови права, а особено оние права кои не можат да бидат ограничени во согласност со членот 15 став (2) од Европската конвенција за заштита на човековите права и на основните слободи или

- претставуваат збир на различни мерки кои вклучуваат и повреди на човековите права што е доволно сериозно за да влијае врз еден поединец на сличен начин, како што е наведено во ставот (1) алинеја 1 на овој член.

(2) Делата на прогонување од ставот (1) на овој член можат, меѓу другото, да имаат форма на:

- дела на физичко или ментално насилство, вклучувајќи и дела на сексуално насилство,
- законски, административни, полициски и/или судски мерки што самите по себе се дискриминаторски, или што се спроведуваат на дискриминаторски начин,
- кривично гонење или казнување кое е непропорционално или дискриминаторско,
- лишување од судска заштита што резултира во непропорционална или дискриминаторска казна,
- кривично гонење или казнување поради одбивање на извршување на воена служба за време на конфликт, во случаи кога исполнувањето на воената служба би значело учество во криминални дела, или дела што потпаѓаат под причините за исклучување, утврдени во членот 8 став (1) од овој закон и
- дела кои по својата природа се врзани за пол или деца.

(3) Поврзаност помеѓу делата на прогонување од ставот (1) на овој член и причините за прогон од членот 7 од овој закон мора да постои, во случај на отсуството на заштита од делата на прогонување.

Причини за прогон

Член 7

(1) При процената на причините дека едно лице поради оправдан страв ќе биде прогонето заради својата раса, вера, националност, припадност на одредена социјална група или поради своето политичко уверување особено се земаат предвид елементите од ставовите (3), (4), (5) и (6) на овој член за раса, вера, националност, припадност на одредена социјална група или поради своето политичко уверување.

(2) Поимот „раса“ особено ја вклучува бојата на кожа, потеклото или припадност на одредена етничка група.

(3) Поимот „вера“ вклучува теистички, нетеистички и атеистички верувања, учество или воздржување од учество во приватни или јавни верски обреди, индивидуално или во група, други верски обреди или искажување на погледи или форми на лично или заедничко однесување кое се темели на верско однесување.

(4) Поимот „националност“ не се ограничува на државјанство или немање на државјанство, туку вклучува припадност на одредена група која е дефинирана според својот културен, етнички и јазичен идентитет, заедничко географско или политичко потекло или поврзаност со населението на друга држава.

(5) Поимот „група“ се однесува на припадност на одредена социјална група која вклучува членови кои имаат заеднички природни карактеристики или заедничко потекло, кое не може да се промени, или имаат карактеристики или уверувања кои се од важност за нивниот идентитет или свест, при што не може да се присилува лицето да се откаже од нив. Групата има јасно одвоен идентитет во државата на потекло, затоа што се смета за различна од општеството што ја опкружува. Во зависност од околностите на државата на потекло, една социјална група може да означува и група која се темели на сексуална ориентација. Сексуалната ориентација не се смета за дело казниво согласно со националното законодавство. Елементите поврзани со родот, кои го вклучуваат родовиот идентитет, треба да се земат предвид при определување на членство или карактеристика на одредена социјална група.

(6) Поимот „политичко уверување“ особено го вклучува личното мислење, идеи и уверувања во однос на прашања поврзани со потенцијалните вршители на прогон и нивните политики или методи, без оглед дали барателот на право на азил презел активности во однос на своите уверувања.

(7) При проценката дали барателот има оправдан страв од прогон не е од значење дали барателот навистина ги поседува расните, религиозните, националните, социјалните или политичките карактеристики кои го предизвикуваат таквиот прогон, под услов таквата карактеристика да му е припишана од страна на вршителот на прогон.

Причини за исклучување на статус на бегалец

Член 8

(1) Странец не може да ужива статус на бегалец доколку:

- тој е под заштита или помош на органи или агенции на Обединетите нации, освен на Високот комесаријат за бегалци на Обединетите нации,

- од страна на надлежните органи на Република Македонија му се признаени еднакви права и обврски како на државјаните на Република Македонија,

- заштитата утврдена во ставот (1) алинеја 1 на овој член престане од која било причина, а неговиот статус не е утврден согласно со релевантните резолуции на Генералното собрание на Обединетите нации, странецот се стекнува со право на меѓународна заштита согласно со одредбите од овој закон.

(2) Странец не може да ужива статус на бегалец, доколку постои основно сомневање дека:

- извршил кривично дело против мирот, злосторство против човештвото или воено злосторство, согласно со меѓународните акти со кои се предвидени овие кривични дела,
- извршил тешко кривично дело (неполитичко) надвор од територијата на Република Македонија пред да биде прифатен во неа како бегалец или
- е виновен за дејствија спротивни со целите и принципите на Организацијата на Обединетите нации.

(3) Одредбата од ставот (2) на овој член се однесува на оние лица кои поттикнуваат или учествуваат во извршувањето на кривичните дела или дејствијата кои се утврдени во ставот (2) на овој член.

Лице под супсидијарна заштита

Член 9

(1) Лице под супсидијарна заштита е странец, кој не се квалификува како лице со статус на бегалец, а на кој Република Македонија ќе му признае право на азил и ќе дозволи да остане во рамките на нејзината територија, бидејќи постојат причини да се верува, дека доколку се врати во државата чиј државјанин е, или доколку е лице без државјанство, во својата држава на претходен вообичаен престој, ќе се соочи со реален ризик од претрпување на сериозни повреди.

(2) Сериозни повреди, во смисла на ставот (1) на овој член, се:

- смртна казна или егзекуција,
- тортура или нечовечно или деградирачко постапување или казнување или
- сериозни и индивидуални закани по животот или личноста на цивилно лице, по пат на недискриминаторско насилство, во ситуација на меѓународен или внатрешен вооружен конфликт.

Причини за исклучување на супсидијарна заштита

Член 10

(1) Странец нема да ужива статус на супсидијарна заштита, доколку постои основано сомневање дека:

- извршил кривично дело против мирот, човечноста или воено злосторство, согласно со меѓународните акти со кои се предвидени овие кривични дела,
- извршил тешко кривично дело,
- е виновен за дејствија спротивни со целите и принципите на Организацијата на Обединетите нации или
- претставува опасност по безбедноста на Република Македонија.

(2) Странец нема да ужива статус на супсидијарна заштита доколку поттикнува или на друг начин учествува во извршувањето на кривичните дела или дејствијата кои се утврдени во ставот (1) на овој член.

(3) Република Македонија може да го исклучи правото на супсидијарна заштита на странец ако тој пред прифаќањето во Република Македонија извршил едно или повеќе кривични дела кои не се утврдени во ставот (1) на овој член, а за кои е предвидена казна затвор доколку би биле извршени во Република Македонија и доколку ја напуштил својата земја на потекло со единствена цел да ги избегне санкциите за извршените кривични дела.

Меѓународна заштита sur place

Член 11

На странец кој веќе се наоѓа на територијата на Република Македонија, може да му се признае меѓународна заштита sur place согласно со членовите 5 и 9 од овој закон и во случаите кога оправданиот страв од прогонување или вистинскиот ризик од претрпување сериозни повреди е заснован врз настани кои се случиле или активности во кои бил вклучен откако ја напуштил земјата на потекло, особено кога ќе се утврди дека активностите претставуваат изразување и продолжување на уверувањата или ориентациите кои ги имал во земјата на потекло.

Вршители на прогон или сериозна штета

Член 12

Вршители на прогон или сериозна штета се:

- државата,
- субјекти или организации кои ја контролираат државата или поголем дел од нејзината територија и
- вршители кои не се поврзани со државата, доколку може да се покаже дека вршителите од алинеите 1 и 2 на овој член, вклучувајќи и меѓународни организации, не се во можност или немаат волја да обезбедат заштита од прогонување или од тешки повреди, како што е утврдено во членот 13 од овој закон.

Даватели на заштита

Член 13

(1) Заштитата од прогон или сериозна штета може да ја обезбеди само:

- државата или
- субјекти или организации, вклучувајќи и меѓународни организации кои ја контролираат државата или поголем дел од територијата на државата доколку можат/имаат волја да понудат заштита согласно со ставот (2) на овој член.

(2) Давањето на заштита од ставот (1) на овој член подразбира преземање на разумни дејства што се со цел спречување на прогонот или трпењето на сериозна штета, меѓу другото, примена на ефикасен правен систем за откривање, прогон и казнување на дела кои го сочинуваат прогонот или сериозна штета и пристапот на барателот на право на азил до таквата заштита.

Принцип на невраќање

Член 14

(1) Барател на право на азил, лице со статус на бегалец или лице под супсидијарна заштита не може да се протера или на каков било начин да се врати на границите на државата:

- во која неговиот живот или слобода би биле во опасност поради неговата раса, вера, националност, припадност на одредена социјална група или политичко уверување или
- каде би бил подложен на мачење, нечовечно или понижувачко постапување или казнување.

(2) Забраната од ставот (1) алинеја 1 на овој член не се однесува на странец кој претставува опасност по безбедноста на Република Македонија или кој, откако против него е донесена правосилна одлука за злосторство или поради особено тешко кривично дело, претставува опасност за граѓаните во Република Македонија.

(3) На странецот од ставот (1) алинеја 2 на овој член, кој поради причините од членовите 8 и 10 од овој закон не може да ужива право на азил во Република Македонија, ќе му се дозволи да остане на територијата на Република Македонија сè додека во државата чиј државјанин е или доколку е без државјанство во која имал вообичаено место на престој, би бил подложен на прогонување, мачење, нечовечно или понижувачко постапување или казнување.

Семејно единство

Член 15

(1) Во постапката за признавање право на азил на барателот му се гарантира одржување на семејно единство.

(2) Принципот на семејно единство од ставот (1) на овој член нема да се применува за членовите на семејството кои индивидуално не го исполнуваат условот за добивање на статус на бегалец, односно на лице под супсидијарна заштита согласно со закон, ако постојат причините за исклучување од членовите 8 и 10 од овој закон.

Семејно обединување

Член 16

(1) На членовите на потесното семејство на лице со статус на бегалец и лице под супсидијарна заштита, на нивно барање, ќе се спроведе постапка за признавање право на азил.

(2) За членови на потесното семејство, во смисла на ставот (1) на овој член, се сметаат брачниот другар, доколку бракот бил склучен пред доаѓањето во Република Македонија, вонбрачен другар, малолетните деца кои не се во брак, родителите на малолетните деца доколку малолетните деца се стекнале со право на азил и други лица согласно со закон.

(3) Принципот на семејно обединување од ставот (1) на овој член нема да се применува ако постојат причините за исклучување од членовите 8 и 10 од овој закон.

(4) Правото на семејно обединување со членовите на потесното семејство, лицето со статус на бегалец го стекнува по добивање на статусот на бегалец, а лицето под супсидијарна заштита го стекнува по две години од добивањето на статусот на лице под супсидијарна заштита.

Безбедна земја на потекло

Член 17

(1) Безбедна земја на потекло е држава во која нејзините државјани или лица без државјанство кои таму имаат последно вообичаено место на престој се безбедни од прогон поради причините од членот 5 од овој закон или од претрпување на сериозни повреди утврдени во членот 9 од овој закон, што се утврдува особено врз основа на почитувањето на човековите права утврдени со меѓународните акти постоење на демократски институции (демократски процеси, избори, политички плурализам, слобода на мислата и јавното изразување на мислата, достапноста и ефикасноста на правната заштита) и стабилноста на земјата.

(2) При правењето на процената за безбедна земја на потекло од ставот (1) на овој член за барателот на право на азил, меѓу другото, ќе се земе предвид во кој обем е предвидена заштита од прогон или малтретирање со:

- важечките закони и прописи на земјата и начинот на кој тие се применуваат,
- почитување на правата и слободите утврдени во Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи и/или Меѓународниот пакт за граѓански и политички права и/или Конвенцијата против тортура и друг вид на сурово, нечовечно или понижувачко постапување или казнување, особено правата кои не можат да се дерогираат врз основа на членот 15 став (2) од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи,
- почитување на принципот за невраќање во согласност со Женевската конвенција и
- постоење на одредби за ефикасен систем на правни лекови против прекршување на овие права и слободи.

(3) На барателот на право на азил во текот на постапката за признавање на право на азил ќе му се дозволи да оспори дека земјата на потекло е безбедна за него.

(4) Министерството за внатрешни работи во соработка со Министерството за надворешни работи ја изготвува листата на безбедни земји на потекло, која се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

Прва земја на азил

Член 18

(1) Прва земја на азил е држава која повторно би го прифатила барателот на право на азил поради тоа што:

- статусот на бегалец му е признаен во таа држава и сè уште може да ја користи таа заштита или
- ужива доволна заштита во таа држава, вклучувајќи ги придобивките од принципот на невраќање.

(2) На барателот на право на азил во текот на постапката за признавање право на азил ќе му се дозволи да оспори дека првата земја на азил е безбедна за него.

Безбедна трета земја

Член 19

(1) Безбедна трета земја е држава во која барателот на право на азил се задржал, пред доаѓањето во Република Македонија и во која може да се претпостави дека тој може да се врати безбеден од прогон, во смисла на членот 5 од овој закон, или од претрпување на сериозни повреди утврдени во членот 9 од овој закон, или од мачење, нечовечно или понижувачко постапување или казнување.

(2) За безбедна трета земја, ќе се смета државата:

- во која на барателот на право на азил нема да му биде загрозен животот и слободата во зависност од раса, вера, националност, припадност на одредена социјална група или политичко уверување,
- во која нема да се соочи со вистински ризик од претрпување на сериозни повреди, во смисла на членот 9 став (2) од овој закон,
- која го почитува принципот за невраќање во согласност со Женевската конвенција,
- која ја почитува забраната за отстранување, при повреда на правото на слобода од тортура и сурово, нечовечно или деградирачко третирање, како што е утврдено во меѓународното право и

- во која постои можност барателот на право на азил да поднесе барање за признавање на статус бегалец и ако се утврди дека е бегалец, да му се обезбеди заштита согласно со Женевската конвенција.

(3) На барателот на право на азил во текот на постапката за признавање право на азил ќе му се дозволи да оспори дека третата земја е безбедна за него.

(4) Принципот на безбедна трета земја од ставот (1) на овој член нема да се применува ако брачниот другар на барателот на право на азил, децата или родителите законски престојуваат во Република Македонија.

(5) Организациската единица во Министерството за внатрешни работи надлежна за азил (во натамошниот текст: Секторот за азил) на барателот чие барање се смета дека е недопуштено согласно со членот 46 од овој закон, ќе му издаде потврда на јазикот на безбедната трета земја од каде што доаѓа, со цел да се информираат државните органи на третата земја дека во Република Македонија барањето не е суштински разгледувано, односно не се ценети причините за доделување на статус на бегалец или лице под супсидијарна заштита согласно со закон.

(6) Кога безбедната трета земја нема повторно да го прими барателот на право на азил, Република Македонија треба да му овозможи пристап до постапката за признавање право на азил.

Органи за признавање право на азил

Член 20

(1) Постапката за признавање право на азил во прв степен ја води и одлука донесува Министерството за внатрешни работи преку Секторот за азил.

(2) Против одлуката од ставот (1) на овој член може да се поведе управен спор пред надлежен суд.

Улогата на Високиот комесаријат за бегалци при Обединетите нации во постапката за азил

Член 21

(1) Органите од членот 20 од овој закон ќе соработуваат со Високиот комесаријат за бегалци при Обединетите нации (во натамошниот текст: Високиот комесаријат за бегалци) во сите фази од постапката за признавање на право на азил.

(2) На Високиот комесаријат за бегалци, надлежните органи согласно со закон, му дозволуваат пристап до информации за поединечните барања за признавање право на азил за текот на постапката и за одлуките што се донесуваат, со претходно дадена согласност на барателот на право на азил.

(3) Министерството за внатрешни работи изготвува и доставува до Високиот комесаријат за бегалци известувања и статистички податоци кои се однесуваат на положбата на барателите на право на азил и лицата на кои им е признаено право на азил во Република Македонија и за спроведувањето на Женевската конвенција, одредбите од овој закон и други прописи од областа на азилот.

(4) Претставниците на Високиот комесаријат за бегалци ги изнесуваат своите ставови, согласно со членот 35 од Женевската конвенција пред надлежните органи, согласно со закон, во врска со поединечните барања за признавање на право на азил, во која било фаза од постапката за признавање на правото на азил.

Правна помош

Член 22

(1) Барателите на право на азил имаат право на правна помош и објаснување во врска со условите и постапката за признавање на правото на азил, како и право на бесплатна правна помош во сите фази на постапката, согласно со прописите за бесплатна правна помош.

(2) Барателите на право на азил, во сите фази на постапката можат да контактираат со лица кои даваат правна помош и претставниците на Високиот комесаријат за бегалци.

(3) Претставниците на Високиот комесаријат за бегалци имаат право на пристап и контактирање со барателите на право на азил, во сите фази на постапката, каде и да се наоѓаат тие.

ГЛАВА II ПОСТАПКА ЗА ПРИЗНАВАЊЕ НА ПРАВО НА АЗИЛ

1. ЗАЕДНИЧКИ ОДРЕДБИ

Примена на Законот за општата управна постапка

Член 23

Во постапката за признавање на право на азил соодветно се применуваат одредбите од Законот за општата управна постапка, ако со овој закон поинаку не е уредено.

Однос со постапката за дозволување на престој од Законот за странците

Член 24

(1) Од денот на искажувањето на намерата и поднесувањето на барање за признавање на право на азил до денот на донесување на конечна одлука нема да се применуваат одредбите од Законот за странците.

(2) Поднесеното барање за признавање право на азил ќе се смета како повлекување на барањето за издавање на дозвола за престој на странец во смисла на одредбите од Законот за странците.

Намера за поднесување на барање за признавање право на азил

Член 25

(1) Странец на граничен премин или во внатрешноста на територијата на Република Македонија може усно или писмено да искаже намера за поднесување на барање за признавање право на азил (во натамошниот текст: искажал намера) пред полициски службеник на Министерството за внатрешни работи.

(2) Полицискиот службеник од ставот (1) на овој член ги прибележува личните и други податоци на странецот кој искажал намера, го фотографира, му зема отпечатоци од прсти, му издава примерок од потврдата за искажаната намера и го упатува во рок од 72 часа да поднесе барање за признавање право на азил пред овластеното службено лице во просториите на Секторот за азил.

(3) Странецот кој искажал намера е должен да соработува и да му овозможи на полицискиот службеник да ги земе податоците од ставот (2) на овој член.

(4) Во случај кога на странецот кој искажал намера не може да му се земат отпечатоци од прсти поради медицински и други причини, кој не ги предизвикал намерно, е должен да му овозможи на полицискиот службеник земање на отпечатоци од прсти во моментот на престанување на тие причини.

(5) Податоците за странецот кој искажал намера полициските службеници ги доставуваат до Секторот за азил.

(6) Доколку странецот не постапи согласно со одредбите од ставовите (2), (3) и (4) на овој член се постапува согласно со прописите за странците.

Поднесување на барање за признавање право на азил

Член 26

(1) Постапката за признавање на право на азил започнува од моментот на поднесување на барање за признавање на право на азил од страна на барателот.

(2) Странец може да поднесе барање за признавање на право на азил пред полицијата на граничниот премин, најблиската полициска станица, во Прифатен центар за странци или до Секторот за азил.

(3) Доколку барањето е поднесено пред полицијата на граничниот премин, во најблиската полициска станица или во Прифатен центар за странци, полициски службеник од ставот (1) на овој член го спроведува барателот на право на азил до Прифатниот центар за баратели на азил.

(4) Барател на право на азил, кој престојува на територијата на Република Македонија, поднесува барање за признавање право на азил до Секторот за азил.

(5) Во случаите на семејно обединување, барањето може да се поднесе до дипломатско - конзуларно претставништво на Република Македонија во странство.

Бесправно влегување и престој во Република Македонија

Член 27

Кон барател на право на азил кој бесправно влегол или бесправно престојува на територијата на Република Македонија, а директно доаѓа од држава во која неговиот живот или слобода биле во опасност, во смисла на членовите 5 и 9 од овој закон, нема да се постапува согласно со прописите за странците, ако веднаш искаже намера или поднесе барање за признавање на право на азил, и ако ги образложи оправданите причини за своето бесправно влегување или престој.

Начин на поднесување барање за признавање право на азил

Член 28

(1) Барањето за признавање право на азил се поднесува писмено или усно на записник, на македонски јазик и неговото кирилско писмо, или ако тоа не е можно, на јазикот на земјата на потекло, на некој од пошироко прифатените странски јазици или на јазик за кој може разумно да се претпостави дека барателот на право на азил го разбира.

(2) По поднесување на барањето за признавање право на азил, барателот на азил се фотографира и му се земаат отпечатоци од прсти.

(3) По приемот на барањето за признавање право на азил во Секторот за азил, се спроведува првичен разговор за регистрација на барателот на азил со пополнување на пропишан образец.

(4) По поднесувањето на барањето за азил, Секторот за азил во рок од три работни дена ќе му издаде потврда на барателот на право на азил со печат, број и датум на поднесувањето, со која се потврдува статусот на барателот на азил и се докажува дека на барателот на азил му е дозволено да остане на територијата на Република Македонија додека трае постапката по неговото барање за признавање на право на азил.

(5) Во случај на неиздавање на потврдата во рокот од ставот (4) на овој член, барателот на право на азил има право да поднесе приговор до Секторот за азил, во рок од 15 дена од денот на истекување на рокот.

(6) По приговорот од ставот (5) на овој член одлучува раководителот на непосредно повисоката организациска единица во Министерството за внатрешни работи во чиј делокруг е да одлучува по приговорот, во рок од 15 дена од денот на приемот на приговорот.

(7) Во случај кога истовремено се поднесени голем број на барања за признавање на право на азил, рокот за издавање на потврда од страна на Секторот за азил утврден во ставот (4) на овој член, може да се продолжи за 10 работни дена.

(8) Секторот за азил во Министерството за внатрешни работи ќе ги извести во писмена форма и усно барателите на право на азил на јазик за кој може разумно да се претпостави дека го разбираат и во рок не подолг од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето за признавање на право на азил, за начинот на спроведување на постапката за признавање на право на азил, за правата и обврските на барателите на право на азил во таа постапка, за можните последици доколку не се придржуваат до нивните обврски и не соработуваат со надлежните органи, како и во врска со условите за прифаќање, правото на правна помош, како и правото да контактираат со лица кои даваат правна помош, претставници на Високиот комесаријат за бегалци и невладини хуманитарни организации, во сите фази од постапката и каде и да се наоѓаат барателите на право на азил.

Обврска за поднесување на исправи

Член 29

(1) Доколку барателот на право на азил поседува исправи, потребно е истите да ги приложи кон барањето за признавање на право на азил кога тие се неопходни за постапката за признавање право на азил, а особено:

- патна исправа,
- визи, дозволи за престој или други слични исправи,
- лична карта или друг идентификационен документ,
- сертификат за раѓање и склучување на брак,
- патни билети и слично, како и
- други документи или исправи кои можат да бидат од значење во постапката на признавање право на азил.

(2) Исправите од ставот (1) на овој член се чуваат во Секторот за азил во текот на постапката за признавање право на азил, а на барателот на право на азил ќе му се обезбеди фотокопија од поднесените исправи и му се дава потврда дека оригиналните исправи му се во Секторот за азил.

Процена на факти и околности

Член 30

(1) Барателот на право на азил е должен во најкус можен рок да ја поднесе целокупната расположлива документација и да изнесе информации кои се однесуваат на неговата возраст, семејни врски, идентитет, државјанства, земји и места на поранешен престој,

претходно поднесени барања за признавање на право на азил, патни маршрути, идентификациони и патни исправи и причини за поднесување на барањето за признавање на право за азил.

(2) Поднесеното барање за признавање на право на азил Секторот за азил го разгледува посебно, земајќи ги предвид сите факти и околности, кои се од значење за донесување на одлуката, и тоа:

- сите релевантни факти од различни извори, како што се Европската канцеларија за поддршка на азилот (ЕАСО) и Високиот комесаријат за бегалци при Обединетите нации (УНХЦР) и релевантните меѓународни организации за човекови права, а што се однесуваат на земјата на потекло во моментот на донесување одлука по поднесеното барање, вклучувајќи ги и законите и прописите во земјата на потекло и начинот на кој истите се применуваат,

- релевантните изјави и документација дадени од страна на барателот на правото на азил, вклучувајќи и информации за тоа дали барателот на правото на азил бил или би можел да биде изложен на прогонување или на сериозни повреди,

- индивидуалната состојба и личните услови во кои се наоѓа барателот на правото на азил, вклучувајќи и фактори како што се потекло, пол и возраст, со цел да се процени дали, врз основа на личните услови во кои се наоѓа барателот, актите на кои бил или би можел да биде изложен барателот на правото на азил, можат да се сметаат за прогонување или за сериозни повреди,

- дали активностите на барателот на право на азил, по напуштањето на земјата на потекло, биле преземени со единствената цел за создавање на неопходните услови за поднесување на барање за признавање на право на азил, за да се процени дали тие активности ќе го изложат на прогонување или на сериозни повреди, доколку се врати во таа земја и

- дали од барателот за признавање на право на азил може разумно да се очекува истиот да прифати заштита од некоја друга земја во која би можел да добие државјанство.

(3) Во случај кога барателот на правото на азил не поткрепи со документиран или други докази одредени аспекти на своите изјави и не оправда одредени факти и околности по однос на неговото барање, изјавата на барателот ќе се смета за веродостојна, ако:

- барателот на правото на азил вложил вистински напори за да го поткрепи своето барање,

- сите релевантни елементи кои му се достапни се поднесени и е обезбедено задоволително објаснување во однос на недостаток од други релевантни елементи,

- е утврдено дека изјавите на барателот на правото на азил се доследни и уверливи и истите не се во спротивност со достапните конкретни и општи информации кои се релевантни за конкретното барање за признавање на правото на азил,

- барателот на правото на азил поднел барање за признавање на правото на азил при најраната можност за тоа, освен доколку барателот на правото на азил може да образложи оправдана причина поради која не го направил истото и

- е утврдена општа веродостојност на барателот на правото на азил.

Право на толкувач

Член 31

(1) Кога барателот на право на азил не го разбира јазикот во постапката, Секторот за азил на тоа лице ќе му обезбеди толкувач на јазикот на земјата на потекло или на јазик што тој го разбира.

(2) Трошоците за толкувач ги обезбедува Министерството за внатрешни работи.

(3) Толкувачот е должен да ги чува како тајна податоците што ги дознал во текот на постапката.

(4) Барателите на право на азил на нивно оправдано барање имаат право на толкувач од ист пол, во рамките на можностите.

Јавност во постапката

Член 32

(1) При сослушувањето на барателот на право на азил, јавноста е исклучена.

(2) Под јавност, во смисла на ставот (1) на овој член, не се смета лицето кое дава правна помош овластено од барателот на право на азил, старателот, толкувачот и претставникот на Високиот комесаријат за бегалци.

(3) Лицата од ставот (2) на овој член писмено ќе се известат за датумот, времето и местото на сослушувањето.

(4) Лицата кои присуствуваат на сослушувањето се должни како тајна да ги чуваат податоците за кои дознале во текот на постапката, освен ако барателот на право на азил изречно им дозволи комуникација со јавноста, а според мислењето на овластеното службено лице на Секторот за азил тоа нема да штети во текот на постапката.

(5) Секторот за азил може да споделува податоци во врска со политиката и праксата во областа на азилот кои се од значење за научни истражувања.

Малолетни лица

Член 33

(1) За малолетни лица барање за признавање право на азил поднесува родител или старател, согласно со Законот за семејството.

(2) При примената на одредбите од овој закон, пред сè, ќе бидат земени предвид најдобрите интереси на детето.

(3) При оценка на барањето за признавање право на азил на детето, неопходно е да се имаат предвид облиците на прогонување специфични за децата.

Малолетни лица без придружба

Член 34

(1) Малолетно лице без придружба е странец кој не навршило 18 години, а пристига на територијата на Република Македонија без придружба на родител или старател, или останал без таква придружба откако влегол на територијата на Република Македонија.

(2) На малолетни лица без придружба, кои имаат потреба од заштита согласно со членот 3 од овој закон ќе им се определи старател, што е можно побрзо, согласно со Законот за семејството.

(3) На старателот од ставот (2) на овој член му се овозможува да го информира малолетното лице без придружба за значењето и можните последици од сослушувањето, како и да може активно да учествува во текот на сослушувањето на малолетното лице без придружба спроведено од страна на овластеното службено лице од Секторот за азил.

(4) Во согласност со малолетното лице без придружба, старателот презема мерки за пронаоѓање на членовите на семејството на малолетното лице без придружба.

(5) Најдобрите интереси на детето, пред сè, ќе бидат земени предвид при оценување на барањата за признавање право на азил на малолетни лица без придружба.

(6) Начинот на згрижување и сместувањето на малолетните лица без придружба го пропишува министерот за труд и социјална политика.

Ранливи лица

Член 35

(1) При примената на овој закон, ќе бидат земени предвид посебните потреби на ранливите лица, кои се баратели на право на азил, лица со статус на бегалец, лица под супсидијарна заштита или лица под привремена заштита.

(2) Ранливи лица, во смисла на ставот (1) од овој член, се процесно неспособни лица, малолетни лица, малолетни лица без придружба, тешко болни лица, лица со пречки во развојот, лица со телесна попреченост, стари лица, бремени жени, самохрани родители со малолетни деца, жртви на трговија со луѓе и лица кои биле изложени на мачење, силување или други тешки форми на психолошко, физичко или сексуално насилство.

(3) Посебните потреби на ранливите лица од ставот (1) на овој член ќе се утврдат по пат на индивидуална процена на нивната состојба од страна на надлежната јавна установа за социјална заштита.

(4) При сместувањето и задоволувањето на стандардот на живеење на лицата од ставот (2) на овој член ќе се земе предвид нивната состојба со обезбедување соодветна здравствена, психо-социјална и друга помош.

(5) Неопходно е при оценка на барањето за признавање на право на азил да се имаат предвид облиците на прогонување специфични за половата припадност.

(6) Начинот на згрижување и сместувањето на ранливите лица го пропишува министерот за труд и социјална политика.

Повлекување на барањето за признавање на право на азил

Член 36

(1) Барањето за признавање на право на азил се смета за повлечено и постапката се запира со решение ако се утврди дека барателот на право на азил:

- го повлекол барањето за признавање на правото на азил,
- не се јави на покана за сослушување во Секторот за азил, а својот изостанок не го оправда во рок од пет дена од денот на закажаното сослушување или
- го напушти местото определено за негово сместување без одобрение за време на траење на постапката, подолго од три дена без да го извести надлежниот орган или не обезбеди согласност од надлежниот орган за напуштање на местото определено за неговото сместување.

(2) Против решението од ставот (1) на овој член барателот на право на азил може да поднесе тужба за поведување на управен спор до надлежен суд, во рок од 30 дена од денот на доставувањето на решението.

(3) Тужбата го одлага извршувањето на решението.

Доставување

Член 37

Писмената во постапката за признавање право на азил ќе бидат лично доставени на барателот на право на азил или на неговиот родител или старател или полномошник.

2. РЕДОВНА ПОСТАПКА

Спроведување на редовна постапка

Член 38

(1) Редовната постапка за признавање на право на азил во прв степен се спроведува од страна на Секторот за азил, кој е должен одлуката да ја донесе во рок од шест месеци од денот на поднесувањето на барањето.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, доколку Секторот за азил поради оправдани причини не може да ја донесе одлуката во рокот утврден во ставот (1), постапката може да се продолжи за уште три месеци, но не подолго од девет месеци.

(3) Под оправдани причини во смисла на ставот (2) на овој член се подразбира:

- ако треба да се утврдат сложени фактички, односно правни прашања поврзани со барањето за признавање право на азил,
- ако голем број на државјани на трети земји или лица без државјанство истовремено поднесат барање за признавање право на азил,
- ако барателот на право на азил не ги исполнува должностите утврдени во членот 62 од овој закон.

(4) По исклучок од ставот (3) на овој член рокот може да се продолжи за уште три месеци со цел потполно разгледување на барањето за признавање право на азил.

(5) Во случаите од ставовите (2) и (3) на овој член, барателот на право на азил ќе биде информиран од страна на Секторот за азил за продолжувањето на рокот за донесување одлука и на негово барање ќе добие информации за причините за продолжување на постапката и рокот во кој треба да се донесе одлука.

Сослушување на барателот на право на азил

Член 39

(1) Пред Секторот за азил да донесе одлука, барателот на право на азил ќе има можност лично да биде сослушан, а сослушувањето може да биде и аудио снимено, за што ќе биде претходно информиран.

(2) Во случај кога барателот на правото на азил е процесно неспособно лице, сослушувањето се спроведува во присуство на родителот или старателот и правен застапник.

(3) Сослушување на малолетни лица, односно малолетни лица без придружба се спроведува во присуство на родител, односно старател и правен застапник.

(4) Сослушувањето од ставот (1) на овој член се врши во услови кои овозможуваат соодветна доверливост.

(5) Сослушувањето се врши без присуство на членовите на семејството на барателот, освен доколку овластеното службено лице од Секторот за азил процени дека присуството на други членови на семејството е неопходно за испитување на барањето за признавање на право на азил.

(6) Барателите на право на азил, на нивно оправдано барање, имаат право да бидат сослушани од овластено службено лице на Секторот за азил од ист пол во рамки на можностите.

(7) Овластеното службено лице кое го води сослушувањето е стручно за да ги земе предвид личните или општите околности во кои се наоѓа барателот, кои се однесуваат на барањето за признавање на право на азил, вклучувајќи го културното потекло или ранливоста на барателот, во рамки на можностите.

(8) Овластеното службено лице кое го води сослушувањето со цел за остварување на соодветна комуникација обезбедува толкувач. Во случај кога комуникацијата не е можно да биде на јазик на кој сака барателот за право на азил, тогаш сослушувањето ќе се одвива на јазик за кој разумно може да се претпостави дека барателот на право на азил го разбира и може да комуницира.

(9) За време на сослушувањето барателот на право на азил ги изнесува сите факти и докази што се од значење за утврдување на постоење на основан страв од прогон, во смисла на членот 5 од овој закон или сериозни повреди во смисла на членот 9 од овој закон.

(10) За време на сослушувањето се води записник. Записникот го потпишуваат лицата кои учествувале во сослушувањето. Во случај кога барателот на азил не се согласува со содржината во записникот од сослушувањето и одбива да го потпише, истото се евидентира во предметот на барателот.

(11) Овластеното службено лице кога одлучува во постапката за признавање на право на азил, може да го земе предвид и фактот кога барателот за признавање на право на азил не успеал да се појави на сослушување, освен во случаи кога има оправдани причини да го оправда своето отсуство.

Испитување врз основа за признавање право на азил заради супсидијарна заштита

Член 40

Во случај кога ќе се утврди дека барателот на право на азил не ги исполнува условите за признавање право на азил, за лицето со статус на бегалец согласно со членот 3 став 1 алинеја 1 од овој закон, Секторот за азил по службена должност ќе го испита постоењето на причините и условите за признавање право на азил заради супсидијарна заштита, согласно со членот 3 став 1 алинеја 2 од овој закон.

Причини за одбивање

Член 41

Барањето за признавање право на азил ќе се одбие во редовната постапка кога ќе се утврди дека:

- не постои оправдан страв од прогон во смисла на членот 5 од овој закон,
- не постојат ризици од претрпување на сериозни повреди во смисла на членот 9 од овој закон,
- постојат причини за исклучување од членовите 8 и 10 од овој закон и
- прогонот поради причините од членот 5 од овој закон и ризици од претрпување на сериозните повреди од членот 9 од овој закон, е ограничен само на одредена географска област на државата чиј државјанин е лицето, или доколку е без државјанство, во која имало вообичаено место на престој, а постои можност за ефикасна заштита во друг дел на државата, освен ако со оглед на сите околности не може да се очекува лицето таму да побара заштита.

Донесување и видови на решенија

Член 42

(1) Врз основа на фактите и доказите утврдени во постапката, Секторот за азил ќе донесе во писмена форма решение за признавање статус на бегалец, решение за признавање на статус на лице под супсидијарна заштита или решение со кое се одбива барањето за признавање право на азил.

(2) Врз основа на факти и докази утврдени во постапката, доколку двајцата родители се стекнале со статус на бегалец или на лице под супсидијарна заштита, Секторот за азил може да донесе и решение со кое му се признава истиот статус на нивното малолетно дете кое е родено и живее на територијата на Република Македонија.

(3) Во случај кога едниот родител се стекнал со статусот утврден во ставот (1) на овој член, Секторот за азил може да донесе решение на малолетно дете кое е родено и живее на територијата на Република Македонија со кое се признава право на азил, статус на бегалец или супсидијарна заштита.

(4) Решението со кое барањето за признавање право на азил се одбива ги содржи причините поради кои не е уважено барањето и упатство за правно средство.

Право на тужба и донесување на одлука

Член 43

(1) Барателот на право на азил може да поведе управен спор против решението на Секторот за азил до надлежниот суд во рок од 30 дена од денот на доставувањето на решението.

(2) Тужбата го одлага извршувањето на решението.

(3) Постапката пред надлежниот суд е итна.

Повторно барање за признавање право на азил

Член 44

Странец може да поднесе повторно барање за признавање право на азил, во случај кога се појавиле нови околности, односно околностите битно се измениле или барателот приложил нови докази од моментот на донесување на извршно решение со кое претходно е одбиено неговото барање.

3. ИТНА ПОСТАПКА

Цел на постапката

Член 45

(1) Итната постапка се спроведува кога барањето за признавање на право на азил е недопуштено или очигледно неосновано, освен ако барањето е поднесено од малолетно лице без придружба и лице со пречки во менталниот развој, како и лица за кои има докази или сериозни индиции дека биле изложени на мачење, силување или други тешки форми на психолошко, физичко или сексуално насилство.

(2) За лицата од ставот (1) на овој член, Секторот за азил спроведува сослушување, согласно со членот 39 од овој закон.

Недопуштени барања

Член 46

Барањето за признавање право на азил се смета дека е недопуштено ако:

- лицето пристигнало од безбедна трета земја, каде што можело да бара признавање право на азил, освен ако оспори дека третата земја е безбедна за него,
- има добиено право на азил во друга земја и продолжува да ја ужива заштитата на таа земја или
- по поднесено повторно барање за признавање право на азил е утврдено дека не се исполнети условите од членот 44 од овој закон.

Очигледно неосновани барања

Член 47

Барањето за признавање право на азил се смета дека е очигледно неосновано, во случај ако:

- нема основа во тврдењето за страв од прогон, бидејќи барањето не е поднесено поради причините утврдени со овој закон, туку поради можност за вработување и подобри услови за живот или кога барателот не дава никакви податоци дека би бил изложен на прогон или кога неговите тврдења се невозможни или противречни,
- барањето се заснова на смислена измама или злоупотреба на постапката за признавање право на азил,
- лицето пристигнало од безбедна земја на потекло, освен ако оспори дека земјата на потекло е безбедна за него;
- лицето пристигнато од безбедна земја на потекло, која е држава членка на Европската Унија, освен ако оспори дека земјата на потекло е безбедна за него,
- без разумно објаснување, смислено дава неистинити изјави во неговото барање за признавање право на азил, усно или во писмена форма, а тие изјави се од суштинска природа и значење за определување на неговиот статус,
- без разумно објаснување, го засновал своето барање врз лажен идентитет или врз фалсификувани исправи, за кои тврди дека се автентични,
- намерно уништува, оштетува или крие патна исправа, друг документ или доказ од значење за постапката, со цел да го попречи текот на постапката и да ги доведе во заблуда органите за признавање на право на азил во врска со неговиот идентитет,
- барањето за признавање право на азил е поднесено со цел да се спречи извршувањето на одлуката за протерување од територијата на Република Македонија, а барателот имал доволно можност претходно да бара признавање на право на азил или
- барањето за признавање право на азил на лицето му било одбиено во друга земја, по испитување на суштината на барањето, во постапка што содржела соодветни процедурални гаранции, во согласност со Женевската конвенција, освен кога се појавиле нови околности, односно околностите врз основа на кои му е одбиено барањето во друга земја битно се измениле.

Донесување на решение

Член 48

(1) Во случаите кога барањето за признавање право на азил се смета за недопуштено или очигледно неосновано, Секторот за азил донесува решение со кое се одбива барањето за признавање право на азил.

(2) Во образложението на решението од ставот (1) на овој член се наведуваат причините за одбивање на барањето за азил.

(3) Решението од ставот (1) на овој член се донесува во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето за признавање на право на азил.

Тужба против решението со кое се одбива барањето

Член 49

(1) Против решението со кое се одбива барањето за признавање право на азил во итната постапка барателот на право на азил има право на тужба за поведување на управен спор во рок од 15 дена од денот на доставувањето на решението.

- (2) Тужбата од ставот (1) на овој член го одлага извршувањето на решението.
(3) Постапката пред надлежниот суд е итна.

ГЛАВА III

ПРЕСТАНОК, ПОНИШТУВАЊЕ И УКИНУВАЊЕ НА ПРАВОТО НА АЗИЛ

Престанок на правото на азил

Член 50

(1) Правото на статус на бегалец признаено во Република Македонија престанува за лице кое:

- доброволно повторно се ставило под заштита на земјата чиј државјанин е,
- откако го изгубило неговото државјанство, доброволно повторно го стекнало,
- стекнало ново државјанство и ужива заштита од државата на неговото ново државјанство,
- доброволно повторно се населило во државата што ја напуштило или останало надвор од неа поради страв од прогон,
- не може повеќе да продолжи да одбива да користи заштита од земјата чиј државјанин е, бидејќи околностите поради кои на лицето му било признаено право на азил престанале да постојат или
- е без државјанство и може да се врати во државата на неговото поранешно вообичаено место на престој, бидејќи околностите поради кои на лицето му било признаено право на азил престанале да постојат.

(2) Покрај случаите од ставот (1) на овој член, статусот на лице под супсидијарна заштита престанува и во случај кога условите врз основа на кои статусот е одобрен, повеќе не постојат или се измениле во толкав степен што таквата заштита повеќе не е потребна.

(3) При процена на постоење на случаите од ставот (1) алинеите 5 и 6 на овој член, ќе се земе предвид дали промената во условите е од толку значителна природа и не е привремена, за стравот од прогон на лицето со статус на бегалец повеќе да не се смета за разумно основан.

(4) Одредбите од ставот (1) алинеи 5 и 6 на овој член не се применуваат за лице со статус на бегалец кое може да посочи убедливи причини кои произлегуваат од претходен прогон, за неговото одбивање да ја користи заштитата на државата чиј државјанин е, или во случај на лице без државјанство, на земјата на неговиот претходен вообичаен престој.

(5) За престанок на правото на азил од ставовите (1) и (2) на овој член, соодветно се применуваат одредбите од овој закон кои се однесуваат на постапката за признавање на право на азил.

Поништување и укинување на статус на бегалец

Член 51

(1) Статусот на бегалец се поништува доколку се утврди дека:

- постоеле причини за исклучување од членот 8 од овој закон пред признавањето на правото на азил во Република Македонија или
- статусот е стекнат со извртување или неприкажување на факти вклучувајќи ја употребата на фалсификувани документи, а кои биле од одлучувачка важност за добивање на статусот на бегалец.

(2) Секторот за азил, кој ја донел одлуката со која на едно лице му бил признаен статусот на бегалец, на индивидуална основа, утврдува дали лицето престанало да биде или никогаш не било бегалец, без тоа да биде во спротивност со должноста на бегалецот да ја поднесе целокупната расположлива документација.

(3) Статусот на бегалец се укинува доколку се утврди дека:

- настанале причини за исклучување од членот 8 од овој закон,
- лицето претставува опасност за безбедноста на државата или
- лицето е осудено за особено тешко кривично дело со конечна одлука и претставува опасност за земјата.

(4) За поништување и укинување на статусот на бегалец од ставовите (1) и (3) на овој член, соодветно се применуваат одредбите од овој закон кои се однесуваат на постапката за признавање на право на азил.

Поништување и укинување на статус на лице под супсидијарна заштита

Член 52

(1) Статусот на лице под супсидијарна заштита се поништува доколку се утврди дека:

- постоеле причини за исклучување од членот 10 од овој закон пред признавањето на правото на азил во Република Македонија,
- статусот е стекнат со извртување или неприкажување на факти вклучувајќи ја употребата на фалсификувани документи, а кои биле од одлучувачка важност за добивање статус на лице под супсидијарна заштита.

(2) Секторот за азил, кој ја донел одлуката со која на едно лице му бил признаен статусот на лице под супсидијарна заштита, на индивидуална основа, утврдува дали лицето престанало да биде, или никогаш не било лице под супсидијарна заштита, без тоа да биде во спротивност со должноста на лицето под супсидијарна заштита да ја поднесе целокупната расположлива документација.

(3) Статусот на лице под супсидијарна заштита се укинува доколку се утврди дека:

- настанале причини за исклучување од членот 10 од овој закон,
- лицето претставува опасност за заедницата или безбедноста на државата или
- лицето сторило кривично дело пред да влезе во земјата коешто е казниво со казна затвор, додека причината за напуштање на земјата на потекло била единствено да се избегне казна утврдена во националното законодавство во таа земја.

(4) За поништување и укинување на статусот на лице под супсидијарна заштита од ставовите (1) и (3) на овој член, соодветно се применуваат одредбите од овој закон кои се однесуваат на постапката за признавање на право на азил.

ГЛАВА IV

ИСПРАВИ

Издавање на исправи

Член 53

(1) За исправи, во смисла на овој закон, се сметаат:

- идентификациона исправа за барател на право на азил,
- лична карта за лице со статус на бегалец и за лице под супсидијарна заштита и
- патна исправа за лице со статус на бегалец, согласно Женевската конвенција.

(2) На лицето под супсидијарна заштита му се издава патна исправа согласно со прописите за странците.

(3) Исправите од ставовите (1) и (2) на овој член, согласно со овој закон, ги издава Министерството за внатрешни работи.

(4) Исправата од ставот (1) алинеи 1 и 2 на овој член е идентификационен документ кој лицето е должно да го носи со себе и да го покаже на барање на службеното лице кое со закон е овластено да легитимира.

(5) Забрането е да се даде исправа од ставовите (1) и (2) на овој член на послуга на друг или лицето да се послужи со туѓа исправа како со своја.

Идентификациона исправа за барател на право на азил

Член 54

(1) На барателот на право на азил ќе му се издаде идентификациона исправа во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето за признавање на право на азил.

(2) Идентификационата исправа за барател на право на азил е со важност до донесување на конечна одлука во постапката за азил, односно до истекот на рокот во кој лицето е должно да ја напушти територијата на Република Македонија по правосилноста на одлуката со која е одбиено неговото барање.

(3) Со идентификационата исправа од ставот (1) на овој член се потврдува правото на престој на барателот на право на азил во рокот за важност на идентификационата исправа утврден во ставот (2) на овој член.

Лична карта

Член 55

(1) Лице со статус бегалец и лице под супсидијарна заштита, кое наполнило 18 години живот е должно да поднесе барање за издавање на лична карта.

(2) Личната карта може да се издаде и на лице со статус на бегалец и лице под супсидијарна заштита со наполнети 15 години живот, на негово лично барање, по претходна согласност од родителот или старателот.

(3) Личната карта за лице со статус на бегалец се издава со рок на важење од најмалку три години и се продолжува, освен ако тоа не е можно поради причини поврзани со националната безбедност или со јавниот ред.

(4) Личната карта за лице под супсидијарна заштита, се издава со рок на важење од најмалку една година и се продолжува за најмалку две години, освен ако тоа не е можно поради причини поврзани со националната безбедност или со јавниот ред.

(5) Со личната карта за лице со статус на бегалец и лице под супсидијарна заштита се потврдува правото на престој.

(6) На лице со статус на бегалец и лице под супсидијарна заштита им се определува матичен број за странец.

Патна исправа

Член 56

(1) На лице со статус на бегалец патна исправа се издава со важност од две години. Патната исправа на лице со статус на бегалец се издава на лично барање, освен за лице со статус на бегалец помладо од 18 години живот, за кое барањето за издавање на патна исправа го поднесува неговиот родител или старател.

(2) Со издавање на патната исправа од ставот (1) на овој член, лицето со статус на бегалец по правило не се стекнува со право да добие помош од дипломатско-конзуларните претставништва на Република Македонија во странство.

(3) На барање на лице под супсидијарна заштита му се издава патна исправа согласно со прописите за странци.

Одбивање на издавање и одземање на патна исправа

Член 57

(1) Патна исправа нема да се издаде на лице со статус на бегалец:

- против кој се води кривична или прекршочна постапка, на барање од надлежниот суд,
- на кој му е изречена безусловна казна затвор, додека не ја издржи казната и
- на барање на надлежен орган, доколку не ги намирал имотно-правните или финансиските обврски кон Република Македонија.

(2) Ако причините од ставот (1) на овој член постоеле пред денот на издавањето на патната исправа, а за нив се дознало подоцна или причините настанале по денот на издавањето, патната исправа ќе се одземе.

(3) Во решението со кое се одбива барањето за издавање на патна исправа, односно се одзема патната исправа, се наведуваат причините.

(4) Против решението од ставот (3) на овој член може да се поведе управен спор пред надлежен суд.

(5) Тужбата против решението за одземање на патната исправа не го одлага неговото извршување.

(6) За одбивање на издавање или одземање на патна исправа за странец за лицата под супсидијарна заштита, се применуваат прописите за странците.

Враќање на исправи

Член 58

(1) По правосилноста на одлуката за одбивање на барањето за признавање право на азил, престанок, поништување или укинување на правото на азил, лицето е должно да ги врати издадените исправи.

(2) Барателот на право на азил кој доставил барање за повлекување согласно со членот 36 од овој закон, со барањето е должен да ги врати и исправите кои ги издало Министерството за внатрешни работи.

Исчезнување или оштетување на исправа

Член 59

(1) Лицето на кое му е издадена исправа согласно со овој закон, е должно во рок од два дена, од денот кога осознал дека исправата е исчезната или оштетена, да го пријави нејзиното исчезнување или оштетување во Министерството за внатрешни работи.

(2) Лицето од ставот (1) на овој член до Секторот за азил ќе достави писмена изјава за времето, местото и начинот на кој исправата е исчезната или оштетена.

ГЛАВА V

ПРАВНА ПОЛОЖБА

Општи обврски

Член 60

(1) Секој барател на право на азил или лице на кое му е признаено право на азил во Република Македонија, за време на престојот во Република Македонија, е должен да се придржува кон Уставот на Република Македонија, законите, други прописи и одлуки на државните органи, како и во согласност со обврските утврдени со меѓународни договори, ратификувани во согласност со Уставот на Република Македонија.

(2) Министерството за труд и социјална политика со цел да ја олесни интеграцијата на барателите на право на азил или на лицата на кои им е признаено право на азил во Република Македонија изготвува програми за интеграција.

1. ПРАВА И ДОЛЖНОСТИ НА БАРАТЕЛИТЕ НА ПРАВО НА АЗИЛ

Права на барателите на право на азил

Член 61

(1) Барателите на право на азил до донесување на конечна одлука во постапката за признавање на право на азил имаат право на:

- престој,
- идентификациона исправа,
- слобода на движење,
- бесплатна правна помош,
- соодветно сместување и згрижување во Прифатен центар или друго место за сместување определено од Министерството за труд и социјална политика, доколку истраже потреба за истото,
- семејно единство,
- основни здравствени услуги согласно со прописите за здравственото осигурување,
- право на социјална заштита согласно со прописите за социјалната заштита,
- право на образование согласно со прописите за основно и средно образование,
- работа само во рамките на Прифатниот центар или друго место за сместување определено од Министерството за труд и социјална политика и право на слободен пристап на пазарот на труд за барател на право на азил за чие барањето за признавање на право на азил не е донесена одлука од страна на Секторот за азил, во период не подолг од девет месеци по поднесувањето на барањето,
- пристап до достапни програми за рана интеграција и
- контакти со Високиот комесаријат за бегалци, како и невладини хуманитарни организации заради давање на правна помош во постапката за признавање на право на азил.

(2) Министерството за труд и социјална политика за правата наведени во ставот (1) на овој член ги известува барателите на право на азил во писмена форма на јазик за кој разумно може да се претпостави дека го разбираат или во усна форма со помош на толкувач.

(3) Министерството за труд и социјална политика се грижи за обезбедување на средства за издржување и здравствено осигурување на барателите на право на азил, додека се наоѓаат во Прифатниот центар или друго место за сместување определено од Министерството за труд и социјална политика.

(4) Стандардите за прифат на барателите на право на азил, ги пропишува министерот за труд и социјална политика.

Должности на барателите на право на азил

Член 62

(1) Барателот на право на азил е должен:

- да престојува во Прифатниот центар или друго место за сместување определено од Министерството за труд и социјална политика и да не го напушта местото на престој одредено од надлежниот орган без да го информира за тоа или без да има дозвола за напуштање на истото, ако е тоа потребно,

- да соработува со органите за признавање на право на азил, особено да дава лични податоци, да ги предаде идентификационите и други исправи што тој можеби ги поседува, да овозможи негово фотографирање и земање отпечатоци од прсти, личен претрес и претрес на багажот и возилото со кое пристигнал во Република Македонија, како и да дава податоци за својот имот и приходи,

- да се подложи на здравствени прегледи, лекување и пропуштено вакцинирање по барање на органите надлежни за работите од областа на здравството, во случај на опасност по здравјето на луѓето и

- да ги почитува куќните правила на Прифатниот центар или друго место за сместување определено од Министерството за труд и социјална политика и да не покажува насилно однесување.

(2) Доколку барателот на право на азил стори сериозни повреди на одредбите од ставот (1) алинеја 4 на овој член, како и доколку покаже насилно однесување, надлежниот орган може да донесе решение за укинување на правото на сместување во Прифатниот центар, односно надоместок на штетата што барателот на азил ја има направено. Надлежниот орган решението го донесува за секој случај поединечно и објективно, со наведување на причините за истото, на кое барателот на право на азил има право на жалба согласно со прописите за социјална заштита. Жалбата го одлага извршувањето на решението.

(3) Барателот на право на азил за време на неговиот престој во Прифатниот центар може да поднесе барање до Министерството за труд и социјална политика да престојува надвор од Прифатниот центар на сопствен трошок, по извршеното фотографирање и земање отпечатоци од прсти.

(4) Барателите на право на азил на кои им е одобрено да престојуваат надвор од Прифатниот центар или друго место определено од Министерството за труд и социјална политика се должни пред Секторот за азил да ја пријават новата адреса во рок од три дена, од денот на доставеното одобрение за престој надвор од Прифатниот центар.

Ограничување на слобода на движење

Член 63

(1) На барателот на право на азил во исклучителни случаи може да му се ограничи слободата на движење, ако други помалку принудни алтернативни мерки согласно со националното законодавство (одземање идентификациона исправа, редовно пријавување) не можат ефективно да се применат.

(2) Исклучителните случаи од ставот (1) на овој член единствено се:

- утврдување и проверка на идентитет и државјанство,
- утврдување на фактите и околностите врз основа на кои е поднесено барањето за право на азил, а кои не можат да се утврдат без ограничување на движење, посебно ако се процени дека постои ризик од бегство,
- заштита на јавниот ред или националната безбедност или
- задржување на странецот заради постапка согласно со прописите за странци за враќање на странци кои нелегално престојуваат во земјата, со цел да се подготви враќањето или да се спроведе процесот на отстранување, а веќе имал пристап до постапката за признавање на право на азил, а постои разумен основ да се верува дека поднел барање за меѓународна заштита со цел да се одложи или отежни извршувањето на одлуката за враќање.

(3) Ризикот од бегство на барателот на право на азил се проценува врз основа на факти и околности за конкретен случај, посебно земајќи ги предвид и претходните обиди за самоволно напуштање на Република Македонија, одбивање да се провери и утврди неговиот идентитет, прикажување на лажни податоци за неговиот идентитет и државјанство.

Мерки за ограничување на слобода на движење

Член 64

(1) Слободата на движење од членот 63 од овој закон може да се ограничи со следниве мерки:

- забрана за движење надвор од Прифатен центар за баратели на азил или друго место за сместување определено од страна на Министерството за труд и социјална политика или
- сместување во Прифатен центар за странци.

(2) Мерките за ограничување на слобода на движење од ставот (1) на овој член се изрекуваат најдолго до три месеци, од денот кога е доставено решението со кое е изречена мерка ограничување на слобода на движење, а по исклучок, доколку сè уште постојат причините за нивно изрекување може да се продолжат најдолго уште три месеци.

(3) Начинот за ограничување на слобода на движење на барател на право на азил го пропишува министерот за внатрешни работи.

Орган кој донесува одлука за ограничување на слобода на движење

Член 65

(1) Министерството за внатрешни работи донесува решение за изрекување мерка за ограничување на движењето на барателот на право на азил во кое се утврдува рокот на траење на мерката.

(2) Против решението од ставот (1) на овој член, барателот на право на азил има право да поднесе тужба до надлежниот суд во рок од пет дена од денот на приемот на решението.

(3) Тужбата не го одлага извршувањето на решението.

(4) Постапката пред надлежниот суд е итна.

Права на барателот на право на азил при ограничување на слобода на движење

Член 66

(1) Барателот на право на азил на кој му е изречена мерка ограничување на слобода на движење има право веднаш да биде информиран на јазик за кој разумно може да се претпостави дека барателот на право на азил го разбира, за правото на тужба и остварување на правото на бесплатна правна помош.

(2) За ранливи лица и малолетните лица без придружба мерката сместување во Прифатен центар за странци се применува само врз основа на индивидуална оценка, како и претходна согласност од страна на родителот, односно законски утврдениот старател, дека такво сместување одговара на нивните лични и посебни околности и потреби, имајќи ја предвид нивната здравствена состојба.

(3) Со акт на Прифатниот центар за странци се уредува сместувањето на малолетните лица без придружба и ранливите лица.

2. ПРАВА И ДОЛЖНОСТИ НА ЛИЦЕ СО СТАТУС НА БЕГАЛЕЦ

Личен статус и право на престој

Член 67

Лицето со статус на бегалец има право на престој на територијата на Република Македонија.

Права и должности

Член 68

(1) Ако со овој или со друг закон поинаку не е определено, лицата со статус на бегалец имаат исти права и должности со државјаните на Република Македонија, со следниве исклучоци:

- немаат избирачко право,
- не можат да вршат дејност, да засноваат работен однос и да основаат здруженија или политички партии, во случај кога со закон како услов е предвидено лицето да има државјанство на Република Македонија.

(2) Лицата со статус на бегалец можат да стекнат право на сопственост на движен и недвижен имот, да засноваат работен однос или да вршат дејност, под услови утврдени со закон со кој се регулира ова право за странците во Република Македонија.

Сместување

Член 69

(1) На лицето со статус на бегалец од страна на Министерството за труд и социјална политика му се обезбедува сместување, преку давање соодветен стан на користење или на парична помош потребна за обезбедување простории за сместување, до обезбедување на средства за својата егзистенција во период не повеќе од две години по добивање на статусот на бегалец, а доколку лицето активно учествува во процесот на интеграција, овој период може да биде продолжен согласно со програмата за интеграција.

(2) Во случај кога лицето со статус на бегалец ќе ги одбие дадените простории за сместување од страна на Министерството за труд и социјална политика или доколку лицето по период од две години активно не е вклучено во програмите за интеграција, го губи правото на сместување и може да се насели на друго место по сопствен избор и трошок.

(3) Министерот за труд и социјална политика ги пропишува поблиските критериуми и начинот на користење на соодветен стан за сместување или на парична помош потребна за обезбедување простории за сместување на лицата со статус на бегалец согласно со нивните потреби.

Принцип на локално учество

Член 70

Принципот на локално учество значи обврска на единиците на локалната самоуправа да ја прифатат одговорноста за сместување на лицата со статус на бегалец и лица под супсидијарна заштита во зависност на економската развиеност и бројот на жителите на единиците на локалната самоуправа, за што одлучува Владата на Република Македонија (во натамошниот текст: Владата).

Права од социјална заштита

Член 71

Лице со статус на бегалец од денот на доставувањето на решението за признавање на статус на бегалец се изедначува со државјаните на Република Македонија по однос на остварување на правата од социјална заштита утврдени со Законот за социјалната заштита.

Здравствена заштита

Член 72

До стекнување својство на осигурено лице согласно со Законот за здравственото осигурување, лицето со статус на бегалец има право на здравствена заштита, под истите услови како и државјаните на Република Македонија.

Права од работен однос и социјално осигурување

Член 73

(1) Правото на работа лицата со статус на бегалец го остваруваат согласно со овој закон и прописите за вработување и работа на странци.

(2) Во поглед на правата од работен однос, здравственото, пензиското и инвалидското осигурување, лицата со статус на бегалец се изедначени со државјаните на Република Македонија.

Извори на финансирање и надлежен орган што се грижи за остварување на правата

Член 74

(1) Средствата за сместување, социјалната заштита и здравствената заштита од членовите 35, 69, 71, 72 и 73 од овој закон се обезбедуваат во Буџетот на Република Македонија.

(2) За сместување и остварување на правата од социјалната заштита и здравствената заштита од членовите 35, 69, 71, 72 и 73 од овој закон се грижи Министерството за труд и социјална политика.

Трансфер на имот, вложен капитал и добивка

Член 75

Во согласност со законските прописи на Република Македонија, лицето со статус на бегалец има право на трансфер на имотот кој е внесен на територијата на Република Македонија и слободно изнесување на вложениот капитал и добивката во друга држава каде што е примен заради ново населување.

3. ПРАВА И ДОЛЖНОСТИ НА ЛИЦА ПОД СУПСИДИЈАРНА ЗАШТИТА

Личен статус и право на престој

Член 76

Лицето под супсидијарна заштита има право на престој на територијата на Република Македонија.

Права и должности

Член 77

(1) Лицето под супсидијарна заштита од денот на доставувањето на решението за признавање на статус на лице под супсидијарна заштита се изедначува со државјаните на Република Македонија по однос на остварување на правата од социјална заштита утврдено со Законот за социјална заштита, а правото на здравствена заштита го остварува согласно со членот 72 од овој закон.

(2) Лицата под супсидијарна заштита имаат исти права и должности со странците со дозволен привремен престој на територијата на Република Македонија, ако со овој или со друг закон поинаку не е определено.

Сместување

Член 78

На лицето под супсидијарна заштита му се обезбедува сместување согласно со членот 69 од овој закон.

ГЛАВА VI ДОБРОВОЛНО НАПУШТАЊЕ И ДОБРОВОЛНА РЕПАТРИЈАЦИЈА

Доброволно напуштање

Член 79

(1) По правосилноста на решението со кое на едно лице му е одбиено, поништено, укинато или престанало правото на азил во Република Македонија, Министерството за внатрешни работи, Секторот за азил писмено ќе го извести лицето за рокот во кој е

должно доброволно да ја напушти територијата на Република Македонија, кој не може да биде пократок од 15 дена, или да го регулира својот престој согласно со Законот за странците.

(2) Доколку лицето не постапи согласно со ставот (1) на овој член, со него ќе се постапува согласно со прописите за странци.

Доброволна репатријација

Член 80

На барање на лицето на кое му е признаена меѓународна заштита во Република Македонија, како и по престанок на правото на азил во Република Македонија, Министерството за труд и социјална политика во соработка со Министерството за внатрешни работи и Високиот комесаријат за бегалци, ќе овозможат организирано доброволна репатријација на лицата во нивната земја на потекло.

ГЛАВА VII

ПРИМЕНА НА ОДРЕДБИ ЗА ПРОТЕРУВАЊЕ

Примена на одредби за протерување од Законот за странците

Член 81

Во случај кога одбиеното лице, како и лицето чие право на азил е престанато, поништено или укинато согласно со овој закон не ја напушти територијата на Република Македонија, во времето предвидено од страна на Секторот за азил, неговото протерување од Република Македонија, ќе биде спроведено согласно со овој закон и прописите за странците.

ГЛАВА VIII

ПРАВО НА ПРИВРЕМЕНА ЗАШТИТА

Услови за добивање привремена заштита

Член 82

(1) Во случај на масовен прилив на лица кои непосредно доаѓаат од држава во која нивните животи, безбедност или слобода се загрозени со војна, граѓанска војна, окупација, внатрешен конфликт пропратен со насилство или масовно кршење на човековите права, Владата може да им даде привремена заштита.

(2) Владата, пред истекот на периодот од привремената заштита, го преиспитува постоењето на околностите од ставот (1) на овој член и одлучува за продолжување или прекин на привремената заштита.

(3) Привремената заштита во Република Македонија трае една година. Вкупното траење на привремената заштита не е подолго од три години.

Член 83

На странец ќе му се исклучи привремената заштита доколку се исполнети причините за исклучување од членовите 8 и 10 од овој закон.

Примена на одредби на овој закон

Член 84

Одредбите од членовите 14 (принцип на невраќање), 16 (семејно обединување), 27 (бесправно влегување и престој во Република Македонија), 34 (малолетни лица без придружба), 35 (ранливи лица) и 60 (општи обврски) од овој закон се однесуваат и на лицата под привремена заштита.

Информации за правата и обврските

Член 85

Секторот за азил по писмен пат, во најкраток можен рок, го известува лицето под привремена заштита за неговите права и обврски, на јазик за кој разумно може да се претпостави дека лицето под привремена заштита го разбира и може да комуницира.

Права на лицата под привремена заштита

Член 86

(1) Лицата под привремена заштита имаат право на:

- престој и згрижување во Република Македонија за време на привремената заштита, во согласност со економските можности на Република Македонија,
- право на работа, здравствена заштита и пензиско и инвалидско осигурување под исти услови кои со соодветни прописи се предвидени за странците со дозволен привремен престој во Република Македонија,
- хуманитарна помош и основни здравствени услуги за невработени лица под привремена заштита и
- основно и средно образование, а во однос на повисоките степени на образование, лицата под привремена заштита се изедначени со странците со дозволен привремен престој во Република Македонија.

(2) Престојот од ставот (1) алинеја 1 на овој член нема да се смета за законски престој во смисла на Законот за странците и Законот за државјанството на Република Македонија.

(3) За остварување на правата од ставот (1) на овој член се грижи Министерството за труд и социјална политика.

(4) По престанокот на привремената заштита за лицето се применуваат прописите за странците.

Идентификациона исправа за лице под привремена заштита

Член 87

(1) Министерството за внатрешни работи ќе ги евидентира лицата под привремена заштита и ќе им издаде идентификациона исправа.

(2) Идентификационата исправа од ставот (1) на овој член е со важност до завршувањето на привремената заштита во Република Македонија.

(3) Одредбите на членот 53 ставови (3), (4) и (5) од овој закон, се однесуваат и на идентификационата исправа за лица под привремена заштита.

Поднесување на барање за признавање право на азил

Член 88

(1) Лице под привремена заштита има право во секое време да поднесе барање за признавање на право на азил.

(2) Лицето под привремена заштита на кое барањето за признавање право на азил му е одбиено, ќе ужива привремена заштита до истекот на времето за кое таа е дадена.

(3) За лицето под привремена заштита кое поднело барање за признавање на право на азил за кое не е донесена одлука во периодот на привремената заштита, постапката за признавање право на азил продолжува и по истекот на тој период.

Доброволна репатријација и присилно отстранување

Член 89

(1) По завршувањето на привремената заштита во Република Македонија, на барање на лицето под привремена заштита, Министерството за внатрешни работи ќе ги преземе сите неопходни мерки согласно со закон за организирано доброволно враќање на лицата во нивната земја на потекло, водејќи сметка за човековото достоинство.

(2) Во случај кога лицето нема да ја напушти територијата на Република Македонија доброволно, присилно се отстранува од територијата на Република Македонија, согласно прописите за странците.

ГЛАВА IX

ОБРАБОТКА И ЗАШТИТА НА ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ

Интегрирана база за странци, вклучувајќи податоци за азил, миграции и визи

Член 90

(1) Секторот за азил обработува и користи податоци од Интегрираната база за странци која е востановена во Министерството за внатрешни работи, вклучувајќи податоци за азил, миграции и визи согласно со прописите за заштита на личните податоци и прописите за странци, како и обработува и други лични податоци за барател на право на азил, лице со статус на бегалец, лице под супсидијарна заштита, за членови на потесно семејство кои го придружуваат барателот на право на азил, лицето со статус на бегалец, односно лицето под супсидијарна заштита и податоци за нивниот престој и права што ги користат во Република Македонија.

(2) Лични податоци кои се обработуваат од страна на Секторот за азил за барател на право на азил, лице со статус на бегалец и лице под супсидијарна заштита се: лично име, моминско презиме, псевдоним, име на родители, пол, ден, месец и година на раѓање, место на раѓање, државјанство, матичен број, отпечатоци од прсти и фотографија.

(3) Лични податоци кои се обработуваат од страна на Секторот за азил за членови на потесно семејство кои го придружуваат барателот на право на азил, лицето со статус на бегалец, односно лицето под супсидијарна заштита се: лично име, ден, месец и година на раѓање, место на раѓање, државјанство и сродство.

(4) Личните податоци кои ги обработува и користи Секторот за азил се чуваат десет години од денот на започнување на нивната обработка.

Користење на податоци од други органи

Член 91

Секторот за азил може да користи податоци од други органи, кои согласно со својата законска надлежност, водат евиденции за баратели на право на азил и лица со статус на бегалец и лице со статус на супсидијарна заштита, а за целите утврдени со овој закон.

Размена на податоци

Член 92

(1) Податоците од Интегрирана база за странци, вклучувајќи податоци за азил, миграции и визи не можат да се разменуваат со земјата на потекло на лицето, на кое тие податоци се однесуваат или со земјата на потекло на членовите на неговото семејство.

(2) Заради извршување на одлуката за протерување од територијата на Република Македонија на лице чие барање за признавање право на азил правосилно е одбиено или на кое со правосилна одлука му престанало правото на азил во Република Македонија согласно со членот 50 од овој закон, Министерството за внатрешни работи може со надлежните органи на други држави да ги разменува следниве податоци:

- име и презиме, датум и место на раѓање, пол, државјанство, последно живеалиште и адреса на станот, податоци за бројот на членовите на семејството и за исправи издадени од земјата на потекло и
- отпечатоци од прсти и фотографија.

ГЛАВА X

ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 93

Глоба во износ од 20 до 40 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице, кое:

- исправите од членот 53 став (1) од овој закон ги дава на послуга, односно се служи со туѓа идентификациона исправа како со своја (член 53 став (5)),
- со наполнети 18 години живот не поднесе барање за издавање на лична карта (член 55 став (1)) и
- не ја врати издадената патна исправа и лична карта на Министерството за внатрешни работи при престанок на правото на азил (член 58).

Член 94

Глоба во износ од 100 до 200 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице, кое:

- не ги чува како тајна податоците што ги дознало во текот на постапката (член 31 став (3) и член 32 став (4)),
- не ја носи со себе идентификационата исправа или ќе одбие да ја покаже на барање на службено лице кое со закон е овластено да легитимира (член 53 став (4)),
- не пријави исчезнување или оштетување на исправата издадена согласно со овој закон до Министерството за внатрешни работи во рок од два дена (член 59 став (1)) и
- дејствува спротивно на членот 62 од овој закон.

Член 95

За прекршоците утврдени со овој закон, прекршочната постапка ја води и прекршочна санкција изрекува надлежен суд.

ГЛАВА XI

ОВЛАСТУВАЊЕ ЗА ДОНЕСУВАЊЕ НА ПОДЗАКОНСКИ ПРОПИС

Член 96

Министерот за внатрешни работи донесува подзаконски пропис за образецот на потврда за искажаната намера за поднесување на барање за признавање право на азил, образецот на барањето за признавање право на азил, образецот за првичен разговор за регистрација на барател на азил, образецот на записник за спроведен разговор во врска со поднесено барање за признавање право на азил, образецот на записникот за прием на усно барање за признавање право на азил, образецот на барањето за признавање право на азил по основ на семејно обединување, начинот на земање на отпечатоци од прсти и фотографирање на барателите на право на азил, образецот и начинот на издавање и замена на исправи на баратели на право на азил и лица на кои им е признаено право на азил или привремена заштита (идентификациона исправа за барател на право на азил, лична карта на лице со статус на бегалец, лична карта на лице под супсидијарна заштита, патна исправа на лице со статус на бегалец, идентификациона исправа за лица под привремена заштита) во Република Македонија и за начинот на водење на евиденција.

ГЛАВА XII

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 97

Подзаконските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 98

Постапките започнати до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе завршат согласно со одредбите од Законот за азил и привремена заштита („Службен весник на Република Македонија” број 49/2003, 66/2007, 142/2008, 146/2009, 166/12, 101/15, 152/15, 55/16 и 71/16).

Член 99

Исправите издадени согласно со прописите кои важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе продолжат да важат до истекот на рокот на важење наведен во истите.

Член 100

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за азил и привремена заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 49/2003, 66/2007, 142/2008, 146/2009, 166/12, 101/15, 152/15, 55/16 и 71/16).

Член 101

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.